

S.E. HINTON

De outsiders

Vertaald uit het Engels
door Johan Hos

Voor Jimmy

VOORWOORD

‘Zijn ogen zijn net twee stukjes licht blauwgroen ijs,’ zegt hoofdpersoon Ponyboy in *De outsiders* over zijn oudste broer. ‘Hij zou echt knap zijn als zijn ogen niet zo kil waren.’ En: ‘Hij is te snel volwassen geworden.’

De outsiders is een boek over opgroeien. Over wat volwassen worden met je kan doen.

Want de veertienjarige Ponyboy groeit op in een omgeving waar je heel makkelijk cynisch zou kunnen worden. Of wanhopig. Een omgeving waar je op een goeie dag vuile handen zult maken, waar mensen elkaar in hun greep houden. De twee rivaliserende gangs in Tulsa in Oklahoma – de ene arm, de andere rijk – zijn blind voor elkaars situatie. En ook gewend geraakt aan elkaars haat. Niets lijkt dat te kunnen veranderen. ‘Jullie kunnen niet winnen, dat weet je toch?’ zegt een rijk joch tegen Ponyboy. ‘Jullie blijven zitten waar je al zat – onderop. En wij blijven de jongens die alle kansen krijgen. Vetkuiven blijven vetkuiven en kakkers blijven kakkers.’

Punt. Wen er maar aan.

Maar Ponyboy is dat niet van plan. Ponyboy is een dromer. En hij mag dan weliswaar opgroeien aan de East Side, zonder ouders en zonder al te veel

kansen, hij is verre van dom. Hij kijkt net even anders dan anderen. Of zoals zijn beste vriend Johnny het tegen hem zegt: 'Ik heb nooit naar kleuren en wolken gekeken totdat jij me er steeds op wees. Het is net of ze voor die tijd niet bestonden.'

Ponyboy is goud voor de mensen met wie hij omgaat. 'Zie je de zonsondergang goed vanuit de West Side?' vraagt hij op een gegeven moment aan de rijke Cherry. Ze lacht en antwoordt: 'Ja.' 'Vanuit de East Side ook,' zegt hij dan. Hij heeft gelijk. Als je overal dezelfde zonsondergang ziet, wat zou het dan eigenlijk uitmaken waar je vandaan komt? Heeft men bovendien misschien niet overal dezelfde problemen? Ik ben gewoon alleen maar een jongen, niet een vetkuif, wil hij ermee zeggen. Waarom doen we zo moeilijk?

De outsiders is ook een boek over uitbreken en ontsijgen. Over iemand die zichzelf probeert te bevrijden. Maar hoe doe je dat? Hoe breek je uit je eigen perspectief? 'Wij waren niet minder dan zij', denkt Ponyboy aan het begin van de roman, 'wij konden het niet helpen dat we vetkuiven waren. Ik kon niet zeggen "graag of niet", zoals Two Bit, of het negeren en evengoed genieten van het leven, wat Sodapop deed. Ik voelde de spanning binnen in me groeien en ik wist dat er iets moest gebeuren wilde ik niet ontploffen.'

Ponyboy moet dus kiezen, maar wat? Wat kiezen zijn twee beste vrienden, Dally en Johnny? De eerste kiest het criminele pad. 'Ik zou mijn verstand maar gebruiken, Pony... zorg dat je net zo hard wordt als ik, dan overkomt je niks. Zorg alleen voor jezelf, dan kan niemand je wat maken.' Johnny wil juist vluchten: 'Ik maak mezelf nog van kant of zo-iets. Ik moet iets doen. Er moet ergens een plek zijn zonder vetkuiven of kakkers, gewoon met mensen. Doodgewone mensen.'

Hard worden of vluchten. De keuzes blijken geen van beide juist.

'Nothing gold can stay,' is de dichtregel van Robert Frost die door Ponyboy wordt aangehaald. *De outsiders* draait om de eenvoudige vraag of dat waar is: of alles wat van goud is ten slotte zal vergaan. Of je kille ogen zult krijgen als je ouder wordt. Of Ponyboy uiteindelijk wel van goud zal blijven.

Het boek speelt met deze vragen op een heel aangename manier. Het prettige is dat het geen preten-ties heeft, het probeert niet meer te zijn dan het is. En *De outsiders* is op het eerste gezicht een simpel verhaal, maar die eenvoud is bedrieglijk. Het is een groot drama op een nonchalante manier gebracht. Met een langere houdbaarheidsdatum dan je van tevoren zou denken. Soms *over the top*, af en toe juist heel ingehouden, dan weer verrassend wijs. En

altijd eerlijk. Je bént die aimabele Ponyboy even, je struikelt en leeft en lijdt met hem mee, en aan het eind van de rit ben je even gelouterd.

Susan Eloise Hinton was zeventien toen ze haar debuut schreef. 'Ik had vooraf geen groot doel voor ogen,' zegt ze er zelf over. 'Ik ging gewoon zitten en begon te schrijven. Achteraf denk ik dat het volledig uit het onderbewuste is geboren.'

Ja, als *De outsiders* iets is, dan vooral de geboorte van een schrijver. Zowel voor Hinton als voor Ponyboy. Het bijzondere van het boek is dat de situatie van de schrijver en de hoofdpersoon min of meer samenvallen. Het boek gaat niet alleen over iemand die langzaam volwassen wordt, het is geschreven door iemand die die ontwikkeling zelf ook doormaakt.

Wie zich verzoent met zijn achtergrond en ook die van een ander niet veroordeelt, zal werkelijk vrij zijn. Dat is wat er met Ponyboy gebeurt. Hij schudt zijn dromen van zich af en stapt af op de realiteit. Hij heeft een keuze gemaakt: hij zal het opschrijven.

'Ik zag honderden jongens die aan de verkeerde kant van steden woonden. Honderden jongens die misschien naar de zonsondergang keken, en naar de sterren, en hunkerden naar iets beters. Iemand moest het verhaal van hun kant vertellen en mis-

schien zou men het begrijpen en niet zo snel klaarstaan om een jongen te beoordelen op de hoeveelheid vet in zijn haar.'

Nadat het boek uitkwam had Hinton een writer's block van een paar jaar. Het immense succes van het boek, maar ook de negatieve kritieken die volgden moeten daarbij een rol hebben gespeeld. Misschien was Hinton nog niet zo vrij als haar eigen creatie Ponyboy. Dat is geen schande, ze was pas zeventien, ze kon niet vermoeden hoe cynisch en jaloers de echte wereld is. Cynischer dan de wereld die ze creëerde in ieder geval.

In 1971 kwam ze met haar tweede roman *That Was Then, This Is Now*. Ze was toen drieëntwintig. De meeste schrijvers hebben op die leeftijd hun debuut nog lang niet geschreven.

Vincent Overeem

Toen ik uit het donker van de bioscoop het felle zonlicht in stapte, dacht ik maar aan twee dingen: Paul Newman en vervoer naar huis. Ik wou dat ik op Paul Newman leek – hij ziet eruit als een harde kerel en ik niet – maar ik denk niet dat ik er al te waardeloos uitzie. Ik heb lichtbruin, bijna rood haar en groengrijze ogen. Ik wou dat ze grijzer waren, want ik heb een pesthekel aan de meeste jongens met groene ogen, maar ik moet het doen met wat ik heb. Mijn haar is langer dan zoals jongens het normaal dragen, recht op de kraag en lang opzij en van voren, maar ik ben een vetkuif en bij ons in de buurt maakt amper iemand zich druk om de kapper. Bovendien staat lang haar me beter.

Het was een heel eind lopen naar huis en ik was alleen, maar ik ben meestal toch liever alleen, al was het maar omdat ik liefst ongestoord naar een film kijk zodat ik me helemaal in de acteurs kan inleven. Als ik met iemand anders naar de film ga, voelt het niet lekker, alsof iemand over je schouder mee zit te lezen. Ik ben wat dat betreft anders. Mijn oudere broer Soda bijvoorbeeld, zestien-bijna-zeventien, heeft nog nooit een boek opengeslagen en mijn oudste broer, Darrel, die wij Darry noemen,

werkt te lang en te hard om geïnteresseerd te zijn in een verhaal of een beschrijving, dus ik ben anders dan zij. En in onze *gang* is er niemand die iets heeft met films en boeken zoals ik. Ik heb een tijdje gedacht dat ik de enige ter wereld was die dat had. Dus bleef ik op mezelf.

Soda probeert het tenminste nog te begrijpen, wat meer is dan je van Darry kunt zeggen. Maar Soda is dus wel anders dan wie dan ook: hij begrijpt praktisch alles. Hij loopt bijvoorbeeld nooit de hele tijd tegen me te schreeuwen, wat Darry wel doet; hij doet nooit alsof ik zes ben in plaats van veertien. Ik hou meer van Soda dan ik ooit van iemand heb gehouden, zelfs van pa en ma. Hij loopt altijd zorgeloos te grijnzen, terwijl Darry hard en streng is en amper ooit grijnst. Darry heeft in zijn twintig jaar heel wat doorgemaakt en is te snel volwassen geworden. Sodapop zal nooit volwassen worden. Ik weet niet wat beter is. Ik kom er ooit nog wel achter.

Hoe dan ook, ik liep verder naar huis terwijl ik nadacht over de film, en wilde toen ineens dat ik iemand bij me had. Vetkuiven kunnen beter niet alleen over straat lopen, want dan worden ze gepakt of er komt iemand voorbij die 'vetkuif!' tegen ze roept en dat voelt niet echt lekker, als je begrijpt wat ik bedoel. Wij worden overvallen door de kakkers, dat is de bijnaam voor de rijke jongens, de jetset van de West Side. Het is net zo'n term als 'vet-

kuif', waarmee ze ons bedoelen, de jongens van de East Side.

Wij zijn armer dan de kakkers en de middenklasse. Ik denk dat we ook wilder zijn. Niet wild zoals de kakkers, die vetkuiven in elkaar slaan en voor de gein bierfeesten geven, en waarover je de ene keer in een hoofdartikel in de krant leest dat ze de samenleving te schande zetten en de volgende dag dat ze een aanwinst voor de maatschappij zijn. Vetkuiven zijn halve criminelen: wij stelen, we rijden in opgevoerde oude auto's en overvallen benzinstations en leveren af en toe gevechten tussen gangs. Ik bedoel niet dat ik dat soort dingen doe. Darry zou me vermoorden als ik met de politie te maken kreeg. Sinds pa en ma bij een verkeersongeluk zijn omgekomen, mogen wij drieën alleen bij elkaar blijven zolang we ons gedragen. En dus zorgen Soda en ik als we kunnen dat we geen problemen krijgen, en dat we niet betrappt worden als dat niet lukt. Ik bedoel alleen dat de meeste vetkuiven dat soort dingen doen, net zoals we lang haar hebben en in spijkerbroeken met T-shirts lopen, of ons overhemd uit de broek laten hangen en leren jacks met tennisschoenen of laarzen dragen. Ik zeg niet dat de kakkers of de vetkuiven beter zijn; zo ligt het gewoon.

Ik had kunnen wachten tot Darry of Sodapop uit hun werk waren voordat ik naar de bioscoop ging. Ze waren wel meegegaan, of hadden me gebracht

of waren meegelopen, al kan Soda niet lang genoeg stilzitten om van een film te genieten en verveelt Darry zich altijd kapot. Darry vindt dat hij al genoeg aan zijn eigen leven heeft zonder ook nog dat van anderen te gaan bekijken. Of ik had een van de leden van de gang mee kunnen vragen, een van de vier jongens waarmee Darry en Soda en ik zijn opgegroeid en die we als familie beschouwen. We hebben bijna dezelfde band als broers; als je in een hechte buurt als de onze opgroeit, leer je elkaar echt goed kennen. Als ik eraan had gedacht, had ik Darry gebeld en was hij me onderweg naar huis komen ophalen, of anders had Two-Bit Mathews – een lid van onze gang – me met zijn auto opgehaald als ik het had gevraagd, maar soms gebruik ik gewoon mijn hersens niet. Mijn broer Darry wordt er horendol van als ik zoiets doe, want ik ben dus intelligent: ik haal goede cijfers en ik heb een hoog iq enzovoort, maar ik gebruik mijn hersens niet. En bovendien vind ik lopen lekker.

Maar ik besloot dat ik het toch niet zo lekker vond toen ik die rode Corvair die me volgde in de gaten kreeg. Ik was op dat moment bijna nog twee straten van huis en begon iets sneller te lopen. Ik was nog nooit gepakt, maar ik had Johnny gezien nadat vier kakkers hem hadden overvallen en dat was niet prettig. Johnny was sindsdien bang voor zijn eigen schaduw. Hij was toen zestien.